

РОЛЬ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРІВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті аналізується особливості функціонування аматорських театрів в Україні. Деталізовано функції та роль аматорських театрів як для глядачів так і для акторів. Особливого значення набувають теоретичні та практичні знання використання театрального мистецтва як психологічного так і комунікативного засобу при соціальних потрясіннях.

Ключові слова: театральне мистецтво, аматорські театри, функції театрального мистецтва.

The article analyzes the peculiarities of the functioning of amateur theaters in Ukraine. The functions and role of amateur theaters for both audiences and actors are detailed. Theoretical and practical knowledge of the use of theater art as a psychological and communicative tool during social upheavals is of particular importance.

Key words: theatrical art, amateur theaters, functions of theatrical art.

Постановка проблеми. Розвиток театрального мистецтва в сучасних умовах війни заслуговує виокремлення та деталізації діяльності театрів та театральних колективів. Саме діяльність театрів дає можливість говорити, що народ не скорено, народ протидіє, народ вистоїть, коли під загрозою ракетних ударів проходять театральні вистави. Адже для багатьох саме театр став тим засобом релаксації та зняття нервового напруження. І якщо, ми заглянемо в історичну площину, то побачимо, що саме з аматорського театру розпочав свій шлях професійний український театр. Саме на сьогоднішній день аматорський театр має значну кількість соціальних функцій які і задовольняє у повній мірі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останній час з'являється чимала кількість періодичної літератури та наукових джерел які висвітлюють діяльність театрів та театральних колективів. Особливе місце займають дослідження культурологічного, мистецтвознавчого, філософського, соціологічного тощо характеру. Так, виділяються дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених, присвячені феномену творчості у різні історичні періоди В. Бехтерєв, Д. Богоявленська, Г. Гегель, Дж. Гілфорд, В. Роменець, Г. Сковорода, І. Франко та інші. Цікавими нинішнім погляд є праці діячів театрального мистецтва, в яких висвітлюються різноманітні підходи та здатність до формування творчої особистості засобами театру, це і Б. Брехт, П. Брук, Є. Вахтангов, Р. Єсипенко, Б. Захава, Г. Крісті, Л. Курбас, В. Мейєрхольд, Н. Корнієнко, К. Станіславський тощо.

Особливого значення набувають роботи вітчизняних науковців в яких розглядаються особливості діяльності українських аматорських театрів у різні історичні періоди, це і І. Бонь, Л. Дорогих, З. Попова тощо. Поряд з цим, виділяються праці Г. Абрашкевичус, Я. Горбань, Л. Дорогих, Т. Кремешна, М. Малихіна та інші, в яких деталізуються культуротворчі та соціальні ролі аматорського театру у процесі ідентифікації та формування особистості його учасників.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Проаналізувати особливості функціонування аматорських театрів в Україні. Деталізувати функції та роль аматорських театрів як для глядачів, так і для акторів. на основі теоретичних та практичних знань визначити особливості застосування театрального мистецтва як психологічного та комунікативного засобу при соціальних потрясіннях.

Виклад основного матеріалу. В історичному минулому нашої держави саме аматорський театр відіграв важливу роль у становленні та розвитку професійного театру. Так, «Театр корифеїв», який був знаний у всій країні, свою діяльність починав як аматорський театр.

Якщо деталізувати це поняття, то можемо зазначити, що «Аматорський театр — тип самодіяльного народного театру, у якому виконавцями є непрофесійні актори», а у повсякденному житті це представники різних професій. При цьому потрібно зауважити, що зібрались ці люди в єдиний колектив керуючись різними мотивами та бажаннями.

Враховуючи, що основною функцією театру була розважальна площина, а інші мотиви відходять на другий план, а саме: виховна, просвітницька, пропагандистка, психологічна, гносеологічна та інші функції. Тож, можемо констатувати, що театр як синтетичне явище, яке поєднує драматургію, творчість актора, режисера, музику, живопис, архітектуру, танці, спів спрямований на задоволення природної потреби людини у видовищах.

В той же час, театральна практика – це популярний спосіб саморозвитку, а також корисний та активний відпочинок і приємне проведення вільного часу. А зважаючи на наукові дослідження, можемо зазначити, що акторська практика плідно впливає на людину, розвиваючи її естетичні почуття, почуття внутрішньої свободи, почуття ритму і володіння тілом, особисту ефективність, уміння співпереживати і ставити себе на місце іншої людини, вміння грамотно викладати і доносити свою думку, а також висловлювати її без допомоги слів, уміння розбиратися в людях і життєвих ситуаціях, любов до літератури і здатність до осмисленого корисного читання тощо.

Сьогодні, під впливом зовнішньої агресії, зазнав досить бурхливого розвитку і аматорський театр. Звичайно, його функції змінилися, на це вплинуло поява значної кількості професійних театрів, кіно, Інтернету. А потреба в аматорському театральному мистецтві зменшилася. Але все одно потрібно звертати увагу на існування аматорського мистецтва, адже саме

такі студії дають можливість багатьом людям займатися театром як своєрідним хобі у вільний від роботи час, або навіть лікуватися від комплексів чи інших моральних проблем продиктованих війною.

Начебто таке соціальне потрясіння, як війна, повинно було відштовхнути людей від аматорського мистецтва, а натомість відбувається навпаки. Саме завдяки колективній мистецькій діяльності людям краще переносити усі тяготи війни та окупації. Створюються нові вистави, пропонуються нові форми взаємодії актора та глядача тощо.

Зважаючи на жорсткі потрясіння, науковці висловлюють думку, щодо використання театралізації як психотерапевтичного засобу зняття психологічної напруги як у глядачів так і у акторів. Так, терапевтичний вплив через залучення індивідів до театральних дійств визначає І. Лопаткова, пояснюючи це, зокрема, тим, що «драматургічний матеріал можна розглядати як сукупність життєвих умов та обставин» [2, с. 12].

Поряд з цим, на думку режисера М. Євреїнова, «звуження поля реалізації театральності призводить до багатьох поведінкових девіацій, нудьги» [5, с. 48]. Дане твердження яскраво розширює і деталізує Якоб Морено, спираючись на погляди Станіславського, він створює психодраму, як протидію наслідкам Першої світової війни.

Отже, варто зазначити, що терапевтично-корекційні можливості властиві всім театральним дійствам, а їх використання, основних ідей та елементів, у роботі з глядачем який пережив тяготи війни.

Висновки. Отже, аматорські театри, в історії розвитку нашої держави, стали базисом для становлення та зародження професійних театральних установ. Однак, в процесі трансформації вони не втратили свого призначення. Люди інших професій могли долучатись до акторської майстерності та приносити задоволення глядацькій аудиторії.

В той же час, аматорські театри стали базисом для вивільнення психологічних переживань для людей в умовах війни. Особливо це стосується тих регіонів які пережили окупацію.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єскіна Г. О. Роль аматорського театру у реалізації художньо-творчого потенціалу молоді. *Сучасні проблеми прикладної культурології: зб. наук. праць* / За ред. О. М. Гончарової. - К.: КНУКіМ, 2003. - Кн.1. - С. 9.
2. Моляко В. О. Творчий потенціал людини як психологічна проблема. *Психологічна газета*. - 2005. - № 6. - С. 4-5.
3. Черепковська Н. І. Виявлення та стимуляція розвитку творчого потенціалу дітей. *Обдарована дитина*. - 2006. - № 1. - С. 18-21.
4. Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Центр місцевої активності для розвитку громад. - Кіровоград: ІСКМ, 2012. - 144 с.
5. Самойленко Г. В. Театри і актори Північного Лівобережжя України. - Ніжин, 2010. - 128с.

Науковий керівник кандидат педагогічних наук, доцент Форостян А.Ф.